

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Tredie Brev til en højvelbaaren Herre. 1743

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 188. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801389120/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

DET TREDJE BREV

paa den Maade Forandringen i min Livsførelse, slog mig fra Bogen og gav mig til Bogholderiet i nogle Maanedes.

Jag bare din Natur paa Dør
med Lanse, Spyd og Stage;
det varer ikke længe før
den kommet er tilbage.

Jeg kunde nok trænge min gamle Lyst til Studeringer tilbage en Tid, men jeg kunde ikke helt undertrykke den. Gløderne laa endnu skjult under Asken og fik snart Ilden til at blusse op igen. Med andre Ord: jeg vendte tilbage til mit gamle Jeg, man kunde næsten sige: til min gamle Sindslidelse, for, som Digteren siger:

du hænger fast i Skrivekløens Spind;
den hænger som en Sygdom i dit Sind.

Det er jo lige saa svært at faa helt Bugt med denne Lidenskab som det er at afvænne en Brændevinsdranker. Derfor dyrker jeg nu skiftevis Merkur og Minerva, den første for at gøre min Pligt, den anden for at glæde mig selv. Og da mine Bøger sælger godt og samtidig anses for nyttige, regner jeg med at de begge ser i Naade til mig. Det jeg laver er jo paa en Maade til Gavn for dem begge.

Jeg arbejder aldrig mere intenst med mine Studeringer end i December og Juni Maaned, hvor Pengesager, Regnskaber, Underskrivning af Breve og de evindelige Retspektakler nok distraherer mig fra Studeringerne, men samtidig driver mig til dem. For ligesom opdæmmed Vand tordner frem med forstærket Kraft naar der bliver lukket op for Sluserne, virker Arbejde med noget helt modsat paa én Gang hæmmende og fremmende paa mit boglige Arbejde. Det kan man se af de Skrifter jeg har udarbejdet i min Kvæstortid, og som jeg skal give en Fortegnelse over i dette Brev.

I det forrige Brev lovede jeg en Kirkehistorie paa dansk. Af de Grunde jeg lige har nævnt havde jeg maattet afbryde dette Arbejde, men tog nu fat paa det igen, lagde

LITTERÆR VIRKSOMHED

sidste Haand paa det og udgav det under Titlen »Almindelig Kirkehistorie fra Kristendommens første Begyndelse til Luthers Reformation« i to Kvartbind. Paa et Aars Tid blev samtlige Eksemplarer udsolgt, og der udkom snart en ny Udgave hos Forlæggeren Jacob Preuss. Det underer Dem maaske at jeg havde saa stor Succes med en Bog om dette fortærskede Emne; vi har jo allerede længe vadet i verdenshistoriske Værker, saa de lærde gaber bare man nævner dem. Men der var flere Ting som fik Folk til at synes om Bogen. For det første anser man den for at være upartisk. Den kritiserer ofte Kirkefædrene, roser undertiden Kættere, og selv Paverne bliver ikke snydt for den Ros de har fortjent. For det andet behandles den politiske Historie hele Tiden Side om Side med Kirkehistorien, saa at man ser Forbindelsen mellem dem. Det der afslutter den ene Beretning er tillige Udgangspunkt for den næste. De virkelige Aarsager til Kætterier, Opstande og Forfølgelser bliver paavist. Det er ikke som de Annales der giver en forvirret Beretning om Begivenhederne uden at angive deres Aarsager, og i Stedet for en historisk Skildring fremviser nøgne Lister over Kætterier. For det tredje har jeg lagt stor Vægt paa at forklare Kirkesamfundenes Oprindelse. Til hvert Aarhundredes Historie knytter jeg en Oversigt over Kirkens og Videnskabens Situation. Dette og andet gjorde at dette i sig selv trivielle Stof virkede som nyt, og at Folk syntes om det. Dette er dog ikke min egen Bedømmelse; jeg gentager bare hvad andre har sagt. Bogens Succes viser at det ikke vilde være spildt Ulejlighed at oversætte den. For en Historiker kan faa noget godt ud af selv det mest kedelige og tit opkogte Stof. Man ved hvilken Succes Pufendorf, Bossuet og andre har haft med deres historiske Oversigtsværker. Det Maadehold jeg hele Tiden har udvist ved at gaa en Mellemvej mellem Gottfried Arnold og visse alt for strenge Lutheranere har dog ikke været efter alles Smag. Saadan gaar det de Forfattere der ikke lader sig binde af Partihensyn, men kun søger den historiske Sandhed.